

DESET BOŽJIH ZAPOVIJEDI

KRALJEVSKI ZAKON LJUBAVI

"Ljubljeni, ljubimo jedan drugoga, jer ljubav dolazi od Boga, i tko god ljubi, od Boga je rođen i poznaje Boga. Tko ne ljubi, nije upoznao Boga, jer je Bog ljubav."

(1. Ivanova 4:7-8).

Isus Krist osnovao je kršćansku vjeru na načelu ljubavi – ljubavi kršćana koji vole Boga i jedni druge svim srcem. Ivan, jedan od Kristovih učenika i najbliskijih prijatelja, zapisao je potkraj svog života sljedeće riječi: "A

mi smo upoznali ljubav koju Bog ima u nama, i vjerovali u nju. *Bog je ljubav*: tko ostaje u ljubavi, ostaje u Bogu i Bog u njemu." (1. Ivanova 4:16) Ali što je to ljubav?

Ne bi li bilo krasno kada bi postojala jednoznačna, sveopće prihvaćena definicija ljubavi, posebice kada govorimo o ljubavi koju Bog ima prema nama i ljubavi koju bismo trebali imati jedni prema drugima? Nažalost, različiti ljudi različito shvaćaju i definiraju ljubav.

Mnogi religiozni ljudi prihvaćaju zamisao o ljubavi prema drugima kao prema sebi samima,

ali ne znaju kako Biblija definira ljubav. Posljedica toga je da ne shvaćaju kako je nužno živjeti po biblijskim načelima - Deset Božjih zapovijedi - jer o tome ovisi hoće li njihovi međusobni odnosi biti uspješni ili će doživjeti neuspjeh.

Deset zapovijedi definiraju ljubav

Da bi ljubav bila smisljena, mora se točno definirati i shvatiti. Upravo to je svrha Božjeg zakona, posebice Deset zapovijedi.

Znate li koja je krajnja svrha Božjeg zakona? Isus Krist definirao je svrhu Božjeg zakona: on nas treba naučiti kako primijeniti dva velika načela ljubavi - ljubav pre-

ma Bogu i ljubavi prema bližnjima. To je jasno dao do znanja kada su ga upitali: "Učitelju, koja je najveća zapovijed u Zakonu?" Isus je odgovorio: "Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom pameti svojom!" To je najveća i prva zapovijed. Druga je toj jednaka: "Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe!" O tim dvjema zapovijedima ovisi sav Zakon i Proroci." (Matej 22:35-40)

Ljubav u Starom zavjetu

Ljubav je središnja točka svih svetih Spisa, i Starog i Novog zavjeta. Na čuđenje većine ljudi, u Starom zavjetu prvi put

nailazimo na zapovijed: "Ljubi bližnjeg svog kao samoga sebe." (Levitski zakonik 19:18). Tamo je Mojsije napisao: "Dakle, Izraele, što od tebe traži Jahve, Bog tvoj? Samo to da se bojiš Jahve, Boga svoga; da po svim putovima Njegovim hodiš; da Ga ljubiš i služiš Jahvi, Bogu svome, svim srcem svojim i svom dušom svojom; da držiš Jahvine zapovijedi i Njegove zakone što ti ih danas za tvoje dobro dajem." (Ponovljeni zakon 10:12-13).

Svaka Božja zapovijed je za naše dobro. Jeste li primijetili kako je u Božjim očima neraskidivo povezana poslušnost Božjim zapovijedima i ljubav prema Njemu? To je zato što zapovijedi definiraju ljubav koja je te-

melj svih božanskih odnosa. Ljubav jednostavno sažima namjeru Deseć zapovijedi. Pavao je pisao: "Uistinu: 'Ne učini preljuba! Ne ubij! Ne ukradi! Ne poželi!' – i ako ima koja druga zapovijed – sadržana je u ovoj riječi: 'Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe!'" (Rimljanima 13:9)

Bog želi da svi živimo vječno – da dobijemo vječni život. Ali najprije moramo naučiti slagati se međusobno, ljubiti jedan drugoga. Zbog toga je ljubav toliko važna.

Mir i sklad nemoguće je postići bez poštovanja i ljubavi. Kada bi nam Bog dao vječni život bez da nas nauči kako ljubiti jedan drugoga, osudio bi nas time na vječnost nemira i kaosa.

Što je grijeh?

Pogledajte kako Biblija definira grijeh: "Tko god počinja grijeh, krši zakon; grijeh je kršenje zakona." (1. Iv. 3:4). Prema Bibliji, grijeh je jednostavno kršenje bilo koje od Božjih zapovijedi.

Kako grijeh utječe na vezu čovjeka s Isusom Kristom? "A znate da se On pojavio da uzme grijehe, i znate da grijeha u Njemu nema. Tko god ostaje u Njemu, ne ostaje u grijehu; tko god ostaje u grijehu, Njega nije vidio ni upoznao." (1. Ivanova. 3:5-6).

Kako možemo znati poznajemo li Boga i imamo li pravilan odnos s Njim? "Tko tvrdi: 'Poznajem Ga', a ne vrši Njegove zapovijedi, lažac je, i u

njemu nema istine. Ali tko god vrši Njegovu riječ, uistinu, u tome je do savršenstva došla ljubav Božja. Po tome znamo da smo u Njemu. Tko tvrdi da ostaje u Njemu, taj mora živjeti kako je On živio." (1. Iv. 2:4-6).

A kako je to Isus živio? On nam je rekao: "Ostat ćete u mojoj ljubavi ako budete vršili moje zapovijedi, kao što sam i ja vršio zapovijedi Oca svog te ostajem u Njegovoj ljubavi." (Ivan 15:10). "Jer ja nisam govorio sam od sebe, nego mi je Otac, koji me posla, zapovjedio što da rekнем i što da navijestim. I znam da je zapovijed Njegova život vječni. Prema tome, što ja govorim, govorim onako kako je Otac meni govorio." (Ivan 12:49-50).

Zakon i sloboda

Bog nam nije dao slobodu da se ponašamo kako god bismo željeli. Iako Biblija opisuje Božji zakon kao zakon slobode, tu slobodu jasno definira kao slobodu od grijeha i njegovih razornih posljedica, a ne kao slobodu da zadovoljavamo svoje sebične prohtjeve.

Naši grijesi navlače na nas užasne kazne. Jadikujući nad grješnošću ljudskog roda, Pavao je pisao: "Ruševine s bijedom na njihovim su putovima; put mira nisu priznali." (Rimljanima 3:16-17). Učinak grijeha uspoređuje s ropstvom – pojmom suprotnim slobodi. "Kad ste bili robovi grijeha, bili ste slobodni u

pogledu pravednosti. Pa kakav ste rod onda imali? Rod zbog kojega se danas stidite, jer je njegov svršetak smrt." (Rimljanima 6:20-21)

Grijeh, prijestup Božjeg zakona, ne samo što nas čini robovima već, ako ga nastavimo činiti, onesposobljava nas za primanje vječnog života (Matej 19:17). Jakov nam stoga kaže: "Govorite i radite kao ljudi koji imaju biti suđeni po zakonu slobode!" (Jakov 2:12). Božje zapovijedi postavljaju osnovna mjerila prema kojima će nam On suditi.

Ivan objašnjava da poslušnost Božjim zapovijedima znači prakticiranje Božje ljubavi. "Jer u ovome stoji ljubav prema Bogu: da vršimo Njegove zapovijedi. A Njegove

zapovijedi nisu teške." (1. Ivanova 5:3). Nije čudo što nas je Isus podsjetio: "Pisano je: 'Ne živi čovjek samo o kruhu, nego o svakoj riječi koja izlazi iz usta Božjih'." (Matej 4:4; citirano Ponovljeni zakon 8:3). Deset zapovijedi osnova su svih nadahnutih Božjih riječi. Pavao nam govori: "Obrezanje ne vrijedi ništa, a ni neobrezanje ne vrijedi ništa, već vršenje Božjih zapovijedi." (1. Korinćanima 7:19).

Vodič ponašanja

Shvatimo li Bibliju kao vodič čovjekova ponašanja, Deset Zapovijedi bile bi glavni naslovi u njezinu sadržaju. Same zapovijedi ne daju cijelu priču, ali je jasno sažimaju.

Kada pobliže pogledamo Deset zapovijedi, vidimo da prvih četiri određuju naš odnos s Bogom – kako pokazati prikladnu ljubav i poštovanje prema našem Stvoritelju. Drugih šest definiraju osnove pravilnih međuljudskih odnosa. To je ključno za razumijevanje Božjih zakona i njihove važnosti. Oni nisu samo skup pravila ili obreda. Ljudi koji ih predstavljaju na takav način, pogrešno shvaćaju Božju namjeru i svrhu radi koje nam je dao svoj Zakon.

Prva zapovijed:

**ŠTO NAM JE
NAJVAŽNIJE?**

*"Ja sam Jahve, Bog tvoj,
koji sam te izveo iz zemlje
egipatske, iz kuće ropstva.
Nemoj imati drugih bogova
uz Mene."*

(Izlazak 20:2-3)

Kada su Ga upitali koja je najveća zapovijed u svetim Spisima, Krist je naveo zapovijed koja naglašava iznimnu važnost našeg osobnog odnosa s Bogom: "Ljubi Gospodina Boga svoga svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom pameti svojom." (Matej 22:35-38; vidi također Ponovljeni zakon 6:5).

Uspostavljanje, razvijanje i održavanje tog osobnog odnosa s istinskim i živim Bogom najvažnija je osobna odluka koju možemo donijeti. To je osnova prve od Deset zapovijedi: "Nemoj imati drugih bogova uz Mene." (Izlazak 20:3).

Sve što jesmo i sve što imamo dolazi iz jednog izvora – od Boga. Pavao nas opominje: "Da ne polažu nade u nesigurno bogatstvo, nego u Boga, koji nam sve obilno daje na uživanje." (1. Timoteju 6:17). Jedina sigurnost za našu budućnost leži u našem odnosu s našim Stvoriteljem.

On je za nas stvorio prekrasno mjesto boravka – naš divni planet. Oblikovao ga je tako da nam daje sve što nam je

potrebno za našu tjelesnu dobrobit i opstanak. On želi da uživamo u Njegovim darovima i da ih cijenimo. S druge strane, On želi da shvatimo kako naše obožavanje nikada ne smijemo usmjeriti prema bilo čemu što je On stvorio, niti tu stvar smatrati izvorom našeg života i blagoslova. Samo je naš Stvoritelj – Onaj koji nikada nije stvoren – dostojan primiti tu čast.

Obožavanje prirode

Egipćani i Mezopotamijani doživljavali su prirodne sile kao moćne duhove koji vladaju njihovom okolinom. Ovo praznovjerno obožavanje Sunca, Mjeseca i zvijezda, kao i "majke" Zemlje

i većine njezinih prirodnih sila poput munja, gromova, kiše i vatre, u nekim se dijelovima svijeta zadržalo do današnjeg dana.

Začudjujuće je što su tu zamisao usvojile i mnoge suvremene religije koje uče da je Bog manje ili više zbir svih prirodnih sila u svemiru. No svima njima zajednička je jedna stvar: ne uspijevaju razlikovati Stvoritelja od onoga što je On stvorio.

Mnogi se ljudi pouzdaju u astrologiju. Shvaćali to oni ili ne, na taj način pripisuju božanske moći stvorenim stvarima – zvijezdama – umjesto njihovom Stvoritelju. Bog nas je stoga upozorio: "I da se ne bi, kad digneš oči svoje prema nebu te vi-

diš sunce, mjesec i zvijezde – svu nebesku vojsku – dao zavesti da im se klanjaš i da im iskazuješ štovanje. Njih je Jahve, Bog tvoj, dao svim narodima, svugdje pod nebom.” (Ponovljeni zakon 4:19). Astrologija je traženje nadnaravnog vodstva od stvorenog umjesto od Stvoritelja.

Prva zapovijed upozorava nas da ne prihvaćamo religiju ili filozofiju koja uči da naš život i dobrobit potječu ili ovise o bilo čemu drugom osim o jednome i istinskom Bogu. Ne postoji panteon božanstava. Ne postoji drugi izvor života i blagoslova osim Boga. Nema neke druge sile koja vlada nad nebom i zemljom. "Evo, Jahvi, Bogu tvome, pripada nebo i

nebo nad nebesima, zemlja i sve što je na njoj.” (Ponovljeni zakon 10:14). Samo je On stvorio i održava svemir u kojemu postojimo.

To je snažna poruka prve zapovijedi. Moramo obožavati našeg Stvoritelja i služiti Mu – Bogu koji je čudesno izveo drevni Izrael iz egipatskog ropstva – te naše postojanje i blagoslove pripisivati samo Njemu. Trebamo Ga voljeti, poštovati i iskazivati Mu počast, trebamo imati istinsku, osobnu vezu s Njim.

Obiteljska veza

Bog želi uspostaviti s nama obiteljski odnos - želi da budemo Njegova djeca. "Ja ću vam biti Otac, a vi ćete mi biti si-

novi i kćeri, veli Gospodin, Svemogući." (2. Korinćanima 6:18). Tu leži veličanstvena svrha našeg postojanja: kontinuirani razvoj pravednog karaktera da bismo u konačnici postali članovima Božje obitelji. "Dakle: budite savršeni kao što je savršen Otac vaš nebeski!" (Matej 5:48)

Trebamo Ga voljeti i poštovati na takav način da nam je On, i samo On, vrhunski autoritet i uzor u našem životu. Samo On je Bog. Ne smijemo dopustiti da nas išta odvрати od službe Njemu.

***"Ljubi Gospodina Boga
svoga svim srcem svojim,
svom dušom svojom i svom
pameći svojom."***

Druga zapovijed:

KAKAV JE BOG?

"Ne pravi sebi lika ni oblička bilo čega što je gore na nebu, ili dolje na zemlji, ili u vodama pod zemljom. Ne klanjaj im se ni ti im služi. Jer Ja, Jahve, Bog tvoj, Bog sam ljubomoran. Kažnjavam grijehe otaca – onih koji me mrze – na djeci do trećeg i četvrtog koljena, a iskazujem milosrđe tisućama koji me ljube i vrše moje zapovijedi." (Izlazak 20:4-6)

U prvoj smo zapovijedi naučili da je pogrešno dopustiti da nam išta stvoreno, uključujući i ljudska bića, postane važnije od Stvoritelja. Druga zapovijed razliku-

je se od prve u tome što objašnjava da, u našem štovanju, ne smijemo spustiti Boga na sličnost s bilo kojom fizičkom stvari. Tako nešto nedvojbeno je neprihvatljivo Bogu.

Naš Bog je živi Bog, a ne nepokretna statua, kipić ili slika. Bilo kakvo predstavljanje Njega iskrivljava i ograničava naše shvaćanje o tome kakav je On doista, i na taj način škodi našem odnosu s Njim.

Od svih stvari na zemlji ili nebesima, samo živa ljudska bića mogu realistično odražavati određenu sličnost sa živim Bogom, na isti način na koji je čovjek Isus Krist bio slika svoga Oca. Bog je stvorio ljudska bića na svoju sliku, ali ne samo

to: On nas je stvorio da Mu postanemo još sličniji. Biti poput Boga – razviti Njegov karakter u sebi – bit je našeg postojanja i stoga je posebno važno shvatiti svrhu druge Zapovijedi.

Samo Bog može otkriti kakav je On

Bog nam daje sposobnosti zamišljanja i stvaranja nalik onoj koju On posjeduje, iako u mnogo manjoj mjeri. Od svih stvorenih bića samo smo mi ljudi obdareni razumom. Naši umovi mogu analizirati, rezonirati, planirati i zamišljati budućnost. Možemo stvarati književnost, likovnu umjetnost i glazbu. Možemo oblikovati i graditi. U stanju smo organizirati, up-

ravljati i nadgledati stvari, stvorenja i ljude. Tako smo – na ograničeni način – vrlo nalik Bogu.

No u drugim područjima mi, ljudska rasa, daleko smo od sličnosti s Bogom. Naš je karakter sklon slabostima. Našim međusobnim vezama mnogo toga nedostaje. Naše duhovno shvaćanje ograničeno je i često pogrešno ili iskrivljeno. Naše doživljavanje stvari često je netočno. Pristrani smo u svojim prosudbama. Gajimo predrasude i brzo se upuštamo u sukobe. U svim tim duhovnim područjima daleko smo od sličnosti Bogu. Iako nam je Bog dao ograničene sposobnosti i osobine nalik Njegovima, potreban nam je dugotrajan razvoj dok Mu ne

postanemo nalik svojom prirodom i karakterom.

No nismo ostavljeni bez savršenog primjera Božjeg karaktera. Isus Krist, u svom ljudskom obličju, tako je savršeno predstavljao ono što Bog jest da je rekao svojim učenicima: "Tko je vidio mene, vidio je i Oca." (Ivan 14:9)

Bog zahtijeva odgovornost

Bog nas smatra odgovornima za naše riječi i postupke. Klanjanje pred idolom kako bi se odalo poštovanje slici Boga može se činiti izrazom velike odanosti ako osoba koja to čini nije upoznata s Božjom veličanstvenom namjerom za ljudska bića. No Bog

očekuje od onih koji Ga štiju u istini i razumijevanju da svoju ljubav prema Njemu pokažu držanjem Njegovih zapovijedi od sveg srca, ne obavljajući beskorisnih obreda ispred kipa, slike ili bilo koje stvari.

Isus je to jasno dao do znanja riječima: "Bog je Duh, i koji Mu se klanja, moraju Mu se klanjati u duhu i istini." (Ivan 4:24) Ne smijemo obožavati Boga pomoću slika i besmislenih obreda. Isus je objasnio da "će se pravi klanjaoci klanjati Ocu u duhu i istini, jer Otac takve klanjaoce želi." (Ivan 4:23) Poznavanje i razumijevanje Božje istine nužni su za razvoj svetog, pravednog karaktera koji On želi stvoriti u nama. To znači da

moramo stalno učiti i duhovno rasti (2. Petrova 3:18).

Kada jednom steknemo spoznaju o onome što je Bog otkrio, On nas drži odgovornim za ono što znamo i što smo shvatili. Od nas se stoga očekuje da u svom životu primijenimo te spoznaje. Istinski štovatelji Boga samo su oni koji vrše ono što su naučili i što ispovijedaju (Rimljanima 2:13; Jakov 1:22-25). Apostol Ivan bio je jasan po tom pitanju: "Tko tvrdi: 'Poznajem Ga', a ne vrši Njegovih zapovijedi, lažac je, i u njemu nema istine." (1. Ivanova 2:4)

Služenje Bogu je štovanje oponašanjem; štovati Boga znači misliti i živjeti kako bi to On či-

nio. To znači postati Mu nalik i dopustiti Mu da nas duhovno oblikuje na svoju sliku. Bogu iskazujemo čast i slavu načinom na koji živimo.

Sila iza pozornice

Duboko iza ikona i drugih slika vezanih uz idolopoklonstvo, na djelu je nevidljiva Sotonina ruka. Sotona navikava ljude da u svom umu čak i Božjeg Sina predočuju kao beživotnu, nepokretnu sliku. Njegov je cilj odvratiti pozornost od Krista kao žive i savršene slike živog Boga, kako nam je opisan u četiri Evanđelja. Sotona je tako zaslijepio većinu ljudskog roda (Otkrivenje 12:9) da ne shvaćaju važnost Božjih zapovijedi,

te uspješno preusmjerio obožavanje koje duguju Bogu na obožavanje kipova i slika, što je u izričitoj suprotnosti s jasnim uputama koje je Bog dao u drugoj zapovijedi.

Druga zapovijed Božjeg zakona podsjeća nas da je Bog daleko uzvišeniji od bilo čega što možemo vidjeti ili zamisliti. Ne smijemo stoga nikada dopustiti da ta spoznaja bude potisnuta time što ćemo štovati Boga posredstvom nekog predmeta, slike ili kipa.

"Tko tvrdi: 'Poznajem Ga', a ne vrši Njegovih zapovijedi, lažac je, i u njemu nema istine."

(1. Ivanova 2:4)

Treća zapovijed:

OD PSOVKA DO HVALE

"Ne uzimaj uzalud imena Jahve, Boga svoga, jer Jahve ne oprašta onome koji uzalud izgovara ime Njegovo." (Izlazak 20: 7).

Temelj treće zapovijedi je pokazivanje poštovanja prema Bogu. Ona govori o našem odnosu prema Bogu u komunikaciji s drugim ljudima i izravno s Bogom. Obuhvaća naše stavove, riječi i ponašanje.

Poštovanje je temelj dobrih odnosa. Kvaliteta našeg odnosa s Bogom ovisi o ljubavi i poštovanju koje imamo prema Njemu. Ona također ovi-

si o načinu na koji izražavamo poštovanje prema Njemu u prisutnosti drugih. Od nas se očekuje da uvijek poštujemo Božje veličanstvo u svjetlu onoga što Bog jest i tko je On.

Nasuprot tome, korištenjem Božjeg imena na nehajan, uvredljiv ili na bilo koji način lišen poštovanja, izražavamo preziran stav prema Bogu. To može varirati od nemarnosti do neprijateljstva, odnosno uključuje pogrešnu upotrebu Božjeg imena na bilo koji način.

Poštovanje prema Bogu i Njegovu imenu

Vjerojatno najočitiji način kršenja treće zapovijedi je korištenje psovki –

izgovaranjem Božjeg imena u bezbožnom i vulgarnom žargonu. Obeščašćenje Božjeg imena – ili imena Njegova Sina, Isusa Krista – gotovo je sveopće. Od samih početaka povijesti, većina ljudskog roda nikada nije odavala Bogu dužno poštovanje.

Psovke nisu jedini način na koji možemo zloupotrebljavati Božje ime. Svatko tko nehajno koristi Božje ili Kristovo ime u svom svakodnevnom govoru, jednostavno ne pozna Boga na način na koji bi trebao. Začudo, takva osoba često je uvjerena u suprotno.

Većina nas je u nekom trenutku izrazila nepoštovanje prema Bogu. Poput Joba, vjerojatno smo trebali – ili još uvijek trebamo – pažljivo raz-

motriti svoje stavove prema našem Stvoritelju. Kada je Job shvatio da je pokazao nepoštovanje prema Bogu, sagledao je sebe u stvarnom svjetlu. "Sve riječi svoje ja poričem, i kajem se u prahu i pepelu", rekao je. (Job 42:6) I mi se na isti način moramo pokajati i odreći se svega što dovodi do nepoštovanja prema Bogu. Trebamo paziti na svoje riječi i odnositi se prema Božjem imenu s poštovanjem.

Poštovati Boga primjerom

Bog je toliko želio da shvatimo kakav je On – posebno Njegova priroda, Njegov karakter – da je poslao Isusa Krista kao savršeni primjer svega što On jest. Budući

da su oni koji slijede Isusa Krista poznati pod Njegovim imenom - kršćani - te da vrše svoju službu Bogu u Njegovo ime, njihovo ponašanje uvijek ili proslavlja ili sramoti Boga. Božja Riječ naziva one koji drže Njegove Zapovijedi "sol zemlji" i "svjetlo svijetu" (Matej 5:13-14, 18). Oni predstavljaju Njega i ono što On predstavlja pred cijelim čovječanstvom. Oni nose Njegovo ime kao "Njegov izabrani narod, revan u djelima ljubavi" (Tit 2:14), i stoga trebaju iskazati čast Njegovom imenu svojim primjerom.

Mojsije je to objasnio narodu starog Izraela: "Ja sam vas, eto, poučio o zakonima i uredbama, kako mi je Jahve, Bog moj, naredio da ih vršite

u zemlji u koju idete da je zaposjednete. Držite ih i vršite: to će u očima naroda biti vaša mudrost i vaša razboritost. Kad oni čuju za sve ove zakone, reći će: 'Samo je jedan narod mudar i pametan, a to je ovaj veliki narod.' Jer, koji je to narod tako velik da bi mu bogovi bili tako blizu kao što je Jahve, Bog naš, nama kad god Ga zazovemo?" (Ponovljeni zakon 4:5-7) Mojsije je želio da oni svojim ponašanjem tako časte Boga da svi okolni narodi steknu poštovanje prema Njemu.

Sramoćenje Boga našim ponašanjem

Apostol Pavao objašnjava da ljudi koji se licemjerno nazivaju Bož-

jim imenom i predstavljaju se kao Njegov narod – dok Mu istovremeno odbijaju služiti – zapravo hule na Njegovo ime. Obraćajući se nekim od svojih zemljaka, on kaže: "Ti, dakle, koji drugog učiš, samog sebe ne učiš! Ti koji propovijedaš da se ne krade, kradeš! Ti koji zabranjuješ preljub, činiš preljub! Ti koji se zgražáš nad idolima, pljačkaš njihove hramove! Ti koji se ponosiš zbog Zakona, sramotiš Boga kršenjem Zakona! Zaista se – kako stoji pisano – 'ime Božje vašom krivnjom grdi među poganima.'" (Rimljanima 2:21-24)

Naše vladanje trebalo bi biti besprijekorno. Pavao objašnjava da su kršćani poslanici za Kris-

ta (2. Korinćanima 5:20), Njegovi osobni predstavnici. Neprikladno ili nečasno ponašanje onih koji se predstavljaju kao Božje sluge obeščašćuje Ga u očima drugih. Na taj način sramote Božje ime koje tvrde da nose.

Kako bismo trebali poštovati Boga

Bog želi da Ga volimo i poštujemo. Poštovanje prema Njemu počinje u našim srcima. Moramo znati tko je On i što je On. Moramo znati što zahtijeva od nas i zašto. Trebamo se diviti Njegovoj mudrosti, ljubavi i pravednosti. Trebamo osjećati strahopoštovanje prema Njegovoj moći i uvidjeti da naše postojanje ovisi o Njegovoj

dobroti. Stoga Mu se trebamo svakodnevno obraćati u molitvi, zahvaljivati Mu i slaviti Ga za sve što nam daje. Trebamo Ga moliti za silu Svetoga Duha kako bismo mogli promijeniti svoj karakter i način mišljenja. Jer, Boga častimo ponajprije tako što Ga ljubimo iznad svega i osjećamo želju da budemo poput Njega kako bismo Ga mogli ispravno predstaviti svakome tko nas vidi ili poznaje. Razmišljamo li na takav način, bit će nam odbojna i sama pomisao na krivo predstavljanje ili sramoćenje Njegovog imena. Naša najčvršća odluka bit će da nikada svjesno ne upotrijebimo ni jedno od Božjih imena uzalud.

Četvrta zapovijed:

KLJUČ NAŠEG ODNOSA S NAŠIM STVORITELJEM

"Sjeti se da svetkaješ dan subotnji. Šest dana radi i obavljaš sav svoj posao. A sedmoga je dana subota, počinak posvećen Jahvi, Bogu tvojemu. Tada nikakva posla nemoj radići: ni ti, ni sin tvoj, ni kći tvoja, ni sluga tvoj, ni sluškinja tvoja, ni živina tvoja, ni došljak koji se nađe unutar tvojih vrata. Ta i Jahve je šest dana stvarao nebo, zemlju i more i sve što je u njima, a sedmoga je dana počinio. Stoga je Jahve blagoslovio i posvetio dan subotnji." (Izlazak 20:8-11).

Zašto je odvajanje jednog dana u tjednu toliko

važno da je uključeno kao jedna od Deset zapovijedi?

Četvrta zapovijed, koja govori o suboti, zaključuje dio Deset zapovijedi koji nam pomaže definirati ispravan odnos s Bogom – kako Ga trebamo voljeti i obožavati. Ona objašnjava zašto i kada trebamo odvojiti posebno vrijeme kako bismo se približili našem Stvoritelju.

Subotu, sedmi dan tjedna, Bog je odvojio kao vrijeme za odmor i duhovnu obnovu. Prema našem računanju vremena, subota počinje zalaskom sunca u petak navečer i završava zalaskom sunca u subotu navečer.

“A sedmoga je dana subota, počinak posvećen Jahvi, Bogu tvojemu.”

Isus i Njegovi učenici svetkovali su subotu

Što nas o suboti uči Isusov osobni primjer? “Dođe u Nazaret gdje je odrastao te po svom običaju u subotu uđe u sinagogu. Zatim ustade da čita.” (Luka 4:16) Isus je subotu koristio u svrhu za koju je bila namijenjena: da pomogne ljudima razviti osobni odnos s njihovim Stvoriteljem.

Nakon Njegove smrti, vidimo da su apostoli slijedili Njegov primjer svetkujući subotu. “Pavao, po svom običaju, uđe onamo te je tri subote raspravljao s njima na temelju Pisama.” (Djela 17:2). “Pavao je svake subote raspravljao u sinagogi i nastojao pridobiti Židove i Grke.” (Djela 18:4).

Službenu zamjenu su-

bote nedjeljom proveo je rimski car Konstantin, koji je proglasio kršćanstvo službenom državnom religijom kako bi osigurao političku prednost u borbi za carstvo. Njegov protivnik podržavao je politiku proganjanja i ubijanja kršćana. Konstantin je vrlo brzo shvatio političku prednost prihvatanja i podržavanja kršćana, ali to prihvatanje imalo je svoju cijenu: kontrolu svih vjerskih pitanja od strane države.

Nigdje u Bibliji ne piše da je Bog ili Isus Krist dao dopuštenje da se subota sa sedmog dana tjedna promijeni u nedjelju, prvi dan tjedna. Ni jedno ljudsko biće, ustanova ili država nikada nisu imali pravo mijenjati ono što je Bog posvetio.

Subota i veza s Bogom

Subota je ključna za naš odnos s Bogom jer određuje način na koji Ga shvaćamo i štujeemo. Trebamo se sjećati subote tako što ćemo i formalno štovati Boga toga dana. U suprotnom, odričemo se onog posebnog razumijevanja koje Bog želi razviti u nama kada Ga na taj dan štujeemo.

Prekidajući u petak svoje svakodnevne poslove i aktivnosti da bismo otpočeli svetkovanje subote, svakog se tjedna podsjećamo se na važnu pouku: naime, nakon šest dana oblikovanja naše prekrasne Zemlje i svega što je na njoj, naš je Stvoritelj prestao s fizičkim dijelom svoga stvaranja i u sedmi se dan odmarao. (Postanak 2: 1-3).

Subota je poseban

dan tijekom kojeg se posvećujemo razvijanju našeg duhovnog odnosa s Bogom. Iako je ona dan odmora od naših svakodnevnih poslova i doista nam je potrebna kako bismo obnovili svoj organizam, ona nije dan posvemašnjeg nerada, kako to neki shvaćaju. Naprotiv, subota je poseban dan tijekom kojeg možemo drastično promijeniti težište naših aktivnosti. Bog ju je zamislio kao vrijeme tijekom kojeg Mu se sve više približavamo.

Subota nije jednostavno podsjetnik na stvaranje u prošlosti. Bog je završio fizički dio svog stvaranja u šest dana, no duhovni dio još uvijek traje. Subota je glavni dan tijekom kojeg se odvija to stvaranje – stvaranje nove osobe u Kristu, kao što to kaže apostol

Pavao: "Dakle, ako je tko u Kristu, novi je stvor; staro je nestalo, novo je, eto, nastalo." (2. Korinćanima 5:17).

Dan obnove

Subota je dan tijekom kojeg bi se Kristovi sljedbenici trebali međusobno zbližavati. "Ne ostavljajmo, kako neki običavaju, svoga vlastitog sastanka, već se sokolimo međusobno, i ovo to više što više vidite da se približuje Dan." (Hebr. 10:25).

Nužno nam je potrebno vrijeme da se zbližimo s našim Stvoriteljem. On nam je rekao koliko posebnog vremena trebamo odvojiti za naš odnos s Njim i kada uzeti to vrijeme. Na nama je da odlučimo imamo li povjerenja u Njegove riječi i jesmo li voljni držati Njegovu zapovijed o suboti.

Peta zapovijed:
TEMELJ USPJEHA

"Poštuj oca svoga i majku svoju, da imadneš dug život na zemlji koju ti da Jahve, Bog tvoj." (Izlazak 20:12).

Peta zapovijed uvodi nas u niz zapovijedi koje određuju ispravan odnos s drugim ljudima. Šest zapovijedi – od pete do desete – služe kao mjerila ponašanja u područjima ljudskih odnosa koja imaju najdalekosežnije posljedice na pojedince, obitelji i društvo.

Užasavajuće je koliko ljudi iskorištavaju i zlostavljaju jedni druge. Toli-ki intenzitet i opseg nasilja među ljudima ne mo-

že se ničim opravdati. Očajnički nam je potrebno promijeniti užasne posljedice naše nespo-sobnosti da se međuso-бно slažemo. Moramo naučiti kako skladno ra-diti jedni s drugima u svakom životnom području, kako bismo izgradili stabilne i dugotrajne od-nose ispunjene ljubavlju.

**Naučiti iskazivati me-
đusobno poštovanje**

Preuzimanje odgovor-nosti za naše postupke i karakter početak je dob-rih odnosa. Naš karak-ter, koji upravlja našim ponašanjem, počinje se oblikovati tijekom našeg djetinjstva. U godinama razvoja formiraju se naši stavovi koji upravljaju našim osobnim željama

u odnosu na želje i potrebe drugih. To je primarno težište pete zapovijedi: važnost navikavanja na iskazivanje poštovanja prema drugima dok smo još djeca.

Univerzalna primjena ovog važnog biblijskog načela je jasna. "Sve poštujte, braću ljubite, Boga se bojte, kralja častite." (1. Petrova 2:17). A sve to počinje s poštovanjem i čašću koje iskazujemo svojim roditeljima.

Uloga roditelja

Mi koji smo roditelji trebali bismo ponajprije o sebi misliti kao o djeci – Božjoj djeci. Kao što je važno da nas naša djeca poštuju i slušaju, tako je važno da i mi poštujemo i slušamo našeg nebes-

kog Oca. Samo tako moći ćemo u potpunosti shvatiti svoju ulogu duhovnih vođa svoje djece.

Kada mi kao roditelji poštujemo i slušamo Boga, pružamo svojoj djeci ispravan primjer. Oni tada mogu razviti navike poštovanja i poslušnosti promatrajući naš primjer i primjenjujući ono čemu ih učimo. Djeca najbolje usvajaju vjerovanja i način ponašanja koja im želimo usaditi ako u svojih roditelja i učitelja vide dosljednost između onoga čemu ih uče i kakav im primjer daju svojim ponašanjem.

Karika koja nedostaje u odgoju djece

Bog je dao jasne upute roditeljima: "Zato ljubi

Jahvu, Boga svoga, svim srcem svojim, svom dušom svojom i svom snagom svojom! Riječi ove što ti ih danas naređujem, neka ti se urežu u srce. Napominji ih svojim sinovima. Govori im o njima kad sjediš u svojoj kući i kad ideš putem; kad lijegaš i kad ustaješ.” (Ponovljeni zakon 6:5-7). Ovdje je izričito istaknuto da prava načela možemo utisnuti u srca naše djece samo ako ih mi kao roditelji imamo u svojim srcima.

Kada se prema djeci odnosimo s dostojanstvom i poštovanjem u našim međusobnim odnosima, djeca uče kako bi se trebala odnositi prema drugima i zašto njihovi stavovi trebaju

odražavati ljubav i brigu za njih. Roditelji koji pomažu svojoj djeci u proučavanju Božje riječi kako bi usadili u njih obiteljske vrijednosti, uče ih pouzdati se u Božju prosudbu umjesto u svoje vlastite osjećaje, želje i hirove.

Djeca, posebno tinejdžeri, traže svoje mjesto u društvu. Potrebno im je vodstvo, ljubav i ohrabrenje. Roditelji ih ne bi smjeli ismijavati. Pavao opominje roditelje, posebice očeve: «Ne ogorčujete djece svoje, već ih odgajajte stegom i opomenom Gospodnjom!» (Efežanima 6:4) Roditelji trebaju stoga čvrsto inzistirati da se djeca drže pravila uljudnosti i poštovanja, ali u nastojanju da to postignu moraju poka-

zivati veliko strpljenje i nježnost. Ta kombinacija je karika koja nedostaje u podizanju djece.

Poštovanje prema roditeljima kad odrastemo

Poštovanje prema našim roditeljima ne prestaje kada postanemo odrasle osobe. To je nešto što traje čitav život. Kada roditelji ostare, to može uključivati fizičku brigu za njih i, po potrebi, financijsku pomoć.

Isus je ukorio ljude svoga vremena koji su zanemarili pobrinuti se za svoje ostarjele roditelje. "Vi zgodno ukidate – nastavi On – Božju zapovijed da držite svoju predaju! Mojsije je, naime, rekao: 'Ispuni svoje dužnosti prema ocu i majci!' i

'Tko prokune oca ili majku, neka se kazni smrću!' A vi kažete: Ako tko rekne ocu ili majci: 'Ono čim bi ti mogao pomoći korban je, to jest žrtveni dar', ne dopuštate mu da više išta učini za oca ili majku. I tako ukidate Božju zapovijed svojom predajom, koju ste vi predali, i činite mnogo drugih stvari sličnih ovom." (Marko 7:9-13)

Obitelji su osnova društva. Jake obitelji grade jaka društva i države. Kada se obitelji raspadaju, rezultati su tragični i pune novinske naslove svakog dana. Svaki pojedinac ili skupina – uključujući i cijele nacije – koji shvaća važnost jake obitelji može požeti nagradu boljih odnosa i blagoslove od Boga.

Šesta zapovijed:

ŽIVOT JE DRAGOCJEN DAR

"Ne ubij."

(Izlazak 20:13)

Što je to što ljudski život čini dragocjenim? Promotrite ga s Božjeg stajališta! On nas je stvorio na svoju sliku kako bi u nama oblikovao svoj karakter. Stoga nas "strpljivo podnosi, jer neće da se itko izgubi, nego da svi pristupe obraćenju." (2. Petrova 3:9).

Isus Krist je to objasnio sljedećim riječima: "Jer Bog nije poslao svoga Sina na svijet da sudi svijet, nego da se svijet spasi po Njemu." (Ivan 3:17).

Ali kakvo je stanje u našem svijetu? Ubojstva

ima posvuda. U navodno naprednim društvima, televizija i filmovi zasipaju građane ubojstvima i masakrima. Nasilje je tako duboko utkano u tkivo društva da ga uzdižemo i hvalimo u našoj literaturi i popularnim oblicima zabave.

Ironično je kako, usprkos našoj opčinjenosti ubojstvom, slijedimo primjer većine društava kroz povijest donoseći stroge zakone koji ga zabranjuju. Doista, vrlo je malo ljudi ikada trebalo uvjeravati da ubojstvo unutar njihove vlastite zajednice nije u redu.

No javljaju se drugi izazovi po pitanju vrijednosti i svetosti ljudskog života koji dovode do sukoba mišljenja. Što Bog kaže o ratu? Zašto je Bog dopustio starom

Izraelu da oduzima živote ljudima u bitkama protiv drugih naroda? Je li to bilo kršenje šeste zapovijedi?

Pravo pitanje

U srži tih pitanja je pitanje: Tko ima vlast uzeti ljudski život? Tko ima pravo donijeti takvu odluku? Šesta zapovijed napisana je u drugom licu jednine: *ti* ne smiješ ubiti! *Ti* ne smiješ namjerno oduzeti život – s predumišljajem ili u trenutnom napadu bijesa.

Moramo kontrolirati svoju narav. Oduzimanje tuđeg života nije naše pravo i mi o tome ne smijemo odlučivati. Sud o tome rezerviran je samo za Boga. To je poanta ove zapovijedi. Bog nam ne dopušta da svje-

sno, namjerno oduzmemo život drugoj osobi. Šesta zapovijed podsjeća nas da je Bog darivatelj života, i samo On ima vlast da uzeti ga ili dopustiti ljudima da to učine.

Pravda i milost

Bog želi da budemo milostivi. On je posebno milostiv prema svakome tko se pokaje. «Odgovori mi: Života mi moga – riječ je Jahve Gospoda – nije meni do smrti bezbožnikove, nego da se odvrati od zloga puta svojega i da živi!» (Ezekiel 33:11) To je način na koji Bog razmišlja. To je način na koji On želi da mi razmišljamo.

Kada su tužitelji doveli pred Isusa ženu uhvaćenu u preljubu, kakva je bila Njegova reakcija?

Njezini tužitelji rado bi je bili kamenovali do smrti da se Isus složio s takvom kaznom. Zakon je dopuštao takvu kaznu za tu vrstu prijestupa. Ali, iako ni na koji način nije odobravao njezin grijeh, Isus je nije ni osudio na smrt. Umjesto toga zapovjedio joj je da ide i više ne griješi (Ivan 8:11). Pokazao je milost, pružajući joj priliku da razmotri kako je živjela te da se promijeni kako bi izbjegla nadolazeći sud.

Jednog dana morat ćemo pred Bogom odgovarati za sebe. Jakov nas upozorava: "Govorite i radite kao ljudi koji imaju biti suđeni po zakonu slobode" (Jakov 2:12). Bog će na kraju izvršiti pravdu nad svima koji se odbiju pokajati.

Kršćanska odgovornost

Isus Krist nije ukinuo zakon, već je pokazao njegovu duhovnu svrhu i primjenu. Proširio je zahtjeve zakona, učinivši ih značajno zahtjevnijima.

Zapovijed protiv ubojstva primjer je toga. Isus je rekao: "Čuli ste da je bilo rečeno starima: 'Ne ubijaj! Tko ubije, bit će kriv sudu.' A Ja vam kažem, da svaki, koji se gnjevi na brata svojega, bit će kriv sudu. Tko rekne bratu svojemu: 'Ti bezumniče!' bit će kriv visokomu vijeću. A tko mu rekne: 'Ti luđače!' bit će kriv ognju paklenomu." (Matej 5:21-22)

Krist je proširio riječ 'ubojstvo' tako što je uključio u njega neprijateljstvo, prezir ili mržnju pre-

ma drugima. Čak i zloba prema drugima kršenje je šeste zapovijedi, jer je to duhovno i emocionalno ratovanje, želja da se naudi drugom ljudskom biću.

I korištenje riječi i govora da se povrijede osjećaji drugih ljudi jednako je pogrešno. Našim jezikom i pisanom riječju možemo napadati njihove osjećaje, uništavati njihovo dostojanstvo, štetiti njihovu ugledu. Ponekad nas mogu obuzeti razorni nagoni. Naši motivi mogu biti sušta suprotnost ljubavi. U našem srcu može živjeti duh ubojstva. Isus nam kaže da posljedica takvih misli i djela može biti naša smrt u ognjenom jezeru.

Ne bismo se trebali osvećivati onima koji nas

preziru ili napadaju riječima. Pavao nam kaže: "Nikomu ne vraćajte zlo za zlo! Marljivo nastojte činiti dobra djela pred svim ljudima! Ako je moguće – koliko je do vas – budite u miru sa svima! Ne osvećujte se, ljubljene, sami, već to prepustite srdžbi Božjoj, jer stoji pisano: 'Osveta je Moja – veli Gospodin – Ja ću je vratiti.'" (Rimljanima 12:17-19) Čak i u vrijeme rata od kršćanina se očekuje da živi po višim standardima od svijeta koji ga okružuje.

Nadvladati zlo dobrom

Pavao nas upućuje na ispravno stajalište u vezi s osvetom: "Ne dopusti da te svlada zlo, već zlo svladaj dobrom!" (Rim. 12:21) To bi trebao biti

pristup svakoga tko vjeruje u Isusa Krista. Život ljubavi ispunjenje je svrhe Božjeg zakona.

Bog želi da učinimo mnogo više od pukog izbjegavanja ubojstva. On zahtijeva da ne naučimo drugom ljudskom biću ni riječju ni postupkom. On želi da se i prema onima koji nas mrže odnosimo sa što je moguće većim poštovanjem te da učinimo sve što je u našoj moći kako bismo živjeli u miru i skladu s njima. On želi da nas da budemo graditelji, a ne rušitelji dobrih odnosa. Da bismo to postigli, moramo poštivati taj dragocjeni dar – ljudski život.

*"Ne dopusti da te svlada
zlo, već zlo svladaj dobrom!"*

Sedma zapovijed:

ZAŠTITA BRAČNOG ODNOSA

*"Ne učini preljuba."
(Izlazak 20:14)*

Muškarci i žene stvoreni su da budu zajedno, da trebaju jedno drugo. Brak, prirodna zajednica između muškarca i žene, božanska je ustanova koju je uspostavio sam Bog prilikom stvaranja. Njegovi zakoni – posebice sedma zapovijed – potvrđuju bračni odnos i utvrđuju ga kao temelj obitelji, koja je pak temelj i najvažniji gradivni element društva.

Kad djecu dorastu do dobi kada su u stanju preuzeti odgovornost

zasnivanja obitelji, te kada zavole osobu suprotnog spola, prirodno je i prikladno da se vjenčaju, zasnuju vlastitu obitelj i odvoje se od svojih roditelja. Tek tada bi trebali postati "jedno tijelo" (Postanak 2:24) fizičkim združivanjem. Isus je jasno dao do znanja da je Bog od samog početka zamislio brak kao trajnu i monogamnu vezu (Matej 19:3-6).

Blagoslov i opasnosti

Božja je namjera da brak i spolni odnos – tim redosljedom – budu veliki blagoslov ljudskom rodu. Tu leži bezgraničan potencijal za dobro. No te iste želje koje ujediniuju muškarca i ženu u prirodnu vezu punu ljubavi – božanski blago-

slov – mogu predstavljati i određene rizike.

Ako se prirodne želje koje nas privlače pripadnicima suprotnog spola ne usmjere isključivo prema bračnom odnosu ispunjenom ljubavlju, iskušenje da se posegne za nemoralom lako može nadjačati naše samosavlađivanje. O toj se slabosti govori u sedmoj zapovijedi: "Ne učini preljuba." (Izlazak 20:14).

Preljub je narušavanje bračnog zavjeta svjesnim upuštanjem u spolne odnose s osobom koja nam nije bračni drug. Budući da Božji zakon odobrava spolne odnose samo unutar braka, zapovijed protiv preljuba u biti pokriva sve oblike nemorala. Poruka ove zapovijedi jest da se ni kakve vrste spolnih od-

nosa ne bi smjele odvijati izvan braka.

U velikom dijelu svijeta taj se vid nemorala više ne smatra težim društvenim zlom, no Bog kategorički osuđuje sve takve postupke (Otkrivenje 21:8).

Potreba za usmjeravanjem

Radost i sigurnost koju dobivamo iz pravilnog bračnog odnosa može pozitivno utjecati na naše odnose s drugima, posebno s našom djecom. Bog želi da se bračna veza ojača i zaštiti. On nam kaže u svojoj riječi: "Uživaj život sa ženom koju ljubiš u sve dane svojega ispraznoga vijeka koji ti Bog daje pod suncem, jer je to tvoj udio u životu i u trudu kojim se trudiš pod sun-

cem." (Propovjednik 9:9)

Ali Bog nam daje upozorenje u vezi s preljubom: "Ta zašto bi se, sine moj, zanosio preljubnicom i grlio tuđinki njedra? Jer pred Jahvinim su očima čovjekovi putovi, i On motri sve njegove staze. Opakoga će uhvatiti njegova zloća i sapet će ga užad njegovih grijeha." (Izreke 5:20-22)

Preljub počinje u mislima

Biblija naziva ljudsku želju za zadovoljavanjem vlastitih prohtjeva pravim imenom: požuda. "Jer ništa od onoga što je u svijetu – požuda tijela, požuda očiju, oholost zbog imetka – ne dolazi od Oca, nego dolazi od svijeta. A svijet sa svojom požudom prolazi; a tko vrši volju Božju, osta-

je zauvijek." (1. Ivanova 2:16-17).

Požuda je začetak preljuba i nemoralna. "Čuli ste da je rečeno starima: 'Ne čini preljuba!' A ja vam kažem da je svaki koji s požudom pogleda ženu već – u svom srcu – s njom učinio preljub." (Matej 5:27-28).

Suprotno mišljenjima mnogih ljudi, maštanja nisu bezopasna. Naša djela potječu iz naših misli, iz želja koje su u našem umu (Jakov 1:14-15). Sanjarenja o grijehu čine nas posebno ranjivima; nemojte se zavaravati – prilike za grijeh će doći. Trebamo poslušati Isusovo upozorenje da preljub počinje u srcu.

Ipak, nije svaka privlačnost požuda. U cijeloj Bibliji Bog odobrava privlačnost koja dovodi do ispravnog udvaranja i

braka. Napokon, te želje dio su sustava misli i osjećaja koje je On stvorio u muškaraca i žena. Isus je osudio samo grješne misli i ponašanje, ne iskrenu želju za brakom s osobom suprotna spola. On nije osudio ni opažanje da je određena osoba suprotnog spola privlačna, ali je osudio požudu – uživanje u nemoralnoj vezi u mislima.

Stabilnost u braku

Zdravo društvo jedan je od najvećih blagoslova koji možemo dobiti iz stabilnog braka punog ljubavi. Bog je to znao kad nas je stvorio. "Nije dobro da čovjek bude sam: načinit ću mu pomoć kao što je on." (Postanak 2:18).

"Bolje je dvojici nego

jednome, jer imaju bolju plaću za svoj trud. Padne li jedan, drugi će ga podići; a teško jednomu! Ako padne, nema nikoga da ga podigne." (Propovjednik 4:9-10).

Društvo ispašta jer smo izgubili iz vida namjeru koju je Bog imao za brak od samog početka. Brak nije uvjet da bismo zadovoljili Boga, ali je veliki blagoslov za parove koji se jedno prema drugom odnose na način na koji je to Bog namijenio. Većina ljudi želi i treba rezultate koji su posljedica stabilnog braka.

Da bismo se vratili na ono što je Bog namjeravao, moramo braku dati ono poštovanje koje zaslužuje. Moramo vjerno držati zapovijed našeg Stvoritelja: "Ne učini preljuba."

Osma zapovijed:

**BOLJE JE DAVATI
NEGO PRIMATI**

"Ne ukradi."

(Izlazak 20:15)

Osma zapovijed, u kojoj se zabranjuje krađa, obraća našu pozornost na dva načina razmišljanja i življenja. Pristup koji uzimanje pretpostavlja davanju definitivno je popularniji; ali život davanja utjelovljuje Božju ljubav za druge.

Krađa je dokaz pohlepnog načina života, života kojemu je cilj stjecanje materijalnih i nematerijalnih stvari bez obzira na prava i osjećaje drugih. Takav život prezire pravila i ograničenja koja je

dalo društvo i Bog; on je utjelovljenje sebičnosti.

Duhovna svrha zapovjedi protiv krađe govori nam gdje počinje bitka protiv sebičnosti: moramo naučiti shvaćati i cijeliti prava i potrebe drugih.

Pravo na posjedovanje

Osma zapovijed štiti svačije pravo da na zakonit način stekne i posjeduje određeno vlasništvo. Bog želi da se to pravo poštuje.

Bog želi da napredujemo te da uživamo u fizičkim blagoslovima (3. Ivanova 1:2). Također, očekuje od nas da pokažemo mudrost u upravljanju onime što nam je dao, ali ne želi da zemaljska dobra budu primarni cilj na-

šeg života (Matej 6:25-33). Bog se raduje našem napretku kada shvatimo materijalna dobra kao sredstva za postizanje važnijih ciljeva.

Njemu je važno da naše odluke na potiče pohlepa nego darežljivost. Budući da su to osobine Njegova vlastitog karaktera, On traži od nas da, iskrena srca, stavimo načela davanja i služenja ispred sakupljanja blaga za sebe.

Bog voli one koji dobrovoljno daju

Isus je govorio o ovakvom pristupu. "Tko ti god ište, daji mu! A od onoga koji uzima tvoje ne traži to nazad! Kako želite da vama čine ljudi, tako činite i vi njima. Ako ljubite

one koji vas ljube, kakvu nagradu zaslužujete? I grešnici ljube one koji njih ljube. I ako dobro činite onima koji vama dobro čine, kakva će vam biti nagrada? I grešnici čine to isto. Ako pozajmljujete onima od kojih se nadate da ćete natrag primiti, kakva će vam biti nagrada? I grešnici pozajmljuju grešnicima da jednako nazad prime. Nego, ljubite svoje neprijatelje, činite dobro i pozajmljujte, a da ništa ne očekujete natrag! Tako će vaša plaća biti velika, i bit ćete sinovi Previšnjega, jer je On dobar prema nezahvalnima i zlima." (Luka 6:30-35).

Nadovezujući se na ono što je već rekao o posjedovanju darežljivog a ne sebičnog srca, Isus

nastavlja: "Dajte, pa će vam se davati: dobra, zbijena, stresena i preobilna mjera istrest će vam se u skut, jer će vam se mjeriti mjerom kojom mjerite." (Luka 6:38).

Pavao je to jasno izrekao. "Neka svatko dadne kako je srcem odlučio, a ne sa žalošću i na silu, jer Bog ljubi vesela darivaoća. A Bog može tako obilato izliti na vas svaku vrstu milosti, da možete imati uvijek i u svemu sasvim dovoljno svega i još imati viška za koje mu drago dobro djelo." (2. Korinćanima 9:7-8).

Bog se raduje gledajući kako, kada su zadovoljene naše potrebe, koristimo dodatne blagoslove kako da bismo pomogli drugima. Tada zna da smo počeli shvaćati Nje-

gov način života i slijediti ga.

Drugi oblici krađe

Izravno uzimanje stvari koje pripadaju drugima nije jedini način krađe. Varalice koriste složene prijevare kako bi oštetili svoje žrtve. Lažni oglasi rade istu stvar. Proizvođači koji u svojim reklamama proizvodima pripisuju nepostojeće osobine varaju svoje kupce. Radnici koji zaračunavaju više sati nego što su radili ili naplaćuju više nego što njihove usluge vrijede, krađu od onih koji su ih unajmili.

Biblija nam ukazuje na još jedan oblik krađe. Od vremena Abrahama (Postanak 14:20), Biblija daje primjere kako su

vjerne Božje sluge i formalno priznavale tko je Onaj koji doista posjeduje sve – sam Bog. Oni su Mu vjerno davali jednu desetinu svojih prihoda. U zavjetu koji je Bog učinio sa starim Izraelom, desetina narodnog prihoda bila je odvajana za svećenike kako bi se pružila potpora njihovoj duhovnoj službi narodu. Taj običaj davanja desetka često je bio zanemaren u Izraelu zbog nedostatka povjerenja u Boga koji je obećao da će se pobrinuti za njihove potrebe ako budu darežljiv narod. Prorok Malahija prenio im je jedan od Božjih ukora za takvo ponašanje: "Smije li čovjek prikraćivati Boga? A vi Mene prikraćujete. I pitajte: 'U čemu Te prikratis-

mo?' U desetini i u prinosu. Udareni ste prokletstvom jer Me prikraćujete vi, sav narod." (Malahija 3:8-9).

Zbog kazna koje su ih stizale, židovske su vođe tijekom vremena pokušale ispraviti takvo ponašanje uvođenjem strogog sustava pravila i propisa. Tako su otišli u drugu krajnost, i veliki dio naroda ostao je u žalosnom neznanju po pitanju duhovnih aspekata zakona. Takav pristup Isus je osudio: "Jao vama, književnici i farizeji, licemjери jedni, koji dajete desetinu od metvice, komorača i kima, dok zanemarujete najvažnije u Zakonu: pravednost, milosrđa i vjernost. Ovo je zadnje trebalo činiti, a ono prvo ne propusti-

ti!" (Matej 23:23) Isus im je, dakle, rekao da trebaju činiti oboje – držati Zakon koji propisuje davanje desetine i živjeti život vjere, milosrđa i pravde. Isus Krist potvrdio je običaj davanja desetka – vraćanja Bogu dijela onoga što nam je On dao. Desetinu koja pripada Njemu ne smijemo zadržati za sebe.

"Dajte, pa će vam se davati."

Gledajući u budućnost

Bog želi da imamo pouzdanja u budućnost. Njegova Riječ puna je obećanja o našoj budućnosti u Njegovu kraljevstvu. Ako vjerujemo u ta obećanja, uložiti ćemo svoje vrijeme i snagu u

stjecanje duhovnih bogatstva koja će trajati vječno – blaga koje nam ni jedan lopov ne može oduzeti.

To je Isusov savjet: "Ne sabirajte sebi blago na zemlji, gdje ga izgriza moljac i rđā; gdje lopovi prokopavaju zidove i krađu ga! Nego sabirajte sebi blago na nebu, gdje ga ni moljac ni rđā ne izgriza, gdje lopovi ne prokopavaju zidova i ne krađu! Jer gdje ti je blago, tu će ti biti i srce." (Matej 6:19-21)

Moramo u svom životu shvatiti i primijeniti prave vrijednosti. Trebamo se usredotočiti na izgradnju karakternih crta koje će nadživjeti ovaj naš tjelesni život. U središtu svega je ljubav. Božja ljubav uništava želju za krađom.

Deveta zapovijed:

ISTINA KAO NAČIN ŽIVOTA

"Ne svjedoči lažno na bližnjega svoga." (Izlazak 20:16).

Koliko je važna istina? Da bismo u potpunosti shvatili devetu zapovijed koja zabranjuje laganje, moramo shvatiti koliko je Bogu važna istina.

Što nam Sveti spisi govore o Bogu, Njegovoj riječi i istini? Evo samo nekoliko redaka: "Svaka je riječ Božja prokušana..." (Izreke 30:5); Danijel o Božjoj riječi govori kao o «riječi istinitoj» (Danijel 10:1); Isus Krist rekao je za svoga Oca: "Tvoja je riječ istina" (Ivan 17:17).

Bog, kao izvor istine, zahtijeva od svojih slugu da uvijek govore istinu. Kralj David, nadahnut od Boga, napisao je: "Jahve, tko smije prebivati u šatoru Tvome, tko li stanovati na svetoj gori Tvoj? Onaj samo tko živi čestito, koji čini pravicu, i istinu iz srca zbori, i ne kleveće jezikom; koji bližnjem zla ne nanosi i ne sramoti susjeda svoga... koji se zaklinje prijatelju, a ne krši prisege." (Psalam 15:1-3,5). Bog očekuje da istina prožme svaki vid našeg života.

Istina u našem odnosu s Kristom

Naš osobni odnos s Bogom kroz Njegovog Sina, Isusa Krista, poči-

nje našim prihvaćanjem i predavanjem Božjoj Riječi kao istini. "U Njemu se i vi, čuvši riječ istine, Radosnu vijest spasenja svoga, i vjerovavši zapečatiste Svetim Duhom obećanja." (Efežanima 1:13).

Karakter Isusa Krista bio je i jest savršen odraz karaktera našeg nebeskog Oca, Boga istine. Odgovarajući na pitanje jednog od svojih učenika, Isus je rekao: "Ja sam put, istina i život. Nitko ne dolazi k Ocu osim po Meni." (Ivan 14:6). Njegovim učenicima dan je savjet: "Provodimo u život istinu u ljubavi i tako činimo da sve uraste u Njega koji je Glava, u Krista." (Efežanima 4:15).

Biti Kristov učenik znači

čvrsto odlučiti dosljedno govoriti istinu, pokazujući tako iskrenost naše ljubavi prema drugima. Također moramo prihvatiti i slijediti Njegove pouke i zapovijedi kao istiniti put (Psalam 119:30, 151, 160). Samuel nam kaže: "Samo se bojte Jahve, i Njemu iskreno služite svim svojim srcem; jer, pogledajte kako se velikim očitovao među vama." (1.Samuelova 12:24).

Jeste li istinoljubivi?

Danas je gotovo nemoguće biti siguran tko govori istinu, ako uopće ima takvih. Gotovo svi pokušavaju naći ravnotežu između rizika da budu uhvaćeni u laži i onoga što im se čini kao korist

koju dobivaju lažući.

Laganje je prihvaćeni način života. Kada je Izaija opisivao stari Izrael, kao da je govorio o našem svijetu: "Nitko s pravom tužbu na podiže, niti koga sude po istini. U ništavilo se uzdaju, laž kazuju. Začinju zloću, a rađaju bezakonje." (Izaija 59:4).

Sada se postavlja važno, sasvim osobno pitanje: Lažete li?

Možda bi bilo ljepše sročiti pitanje malo drugačije: Koliko vam je važno biti istinoljubiv? Ili, gledajući s druge strane: Koliko vam je laganje odbojno? Ta su pitanja vrlo važna; trebate ih postaviti sami sebi i dati iskrene odgovore na njih.

Iskušenja da lažemo

ima u izobilju. Laganje se čini laganim i brzim načinom stjecanja prednosti nad drugima, jednostavnim načinom bijega od sramote, straha i osjećaja krivnje. Ali Biblija kaže: "Mrske su Jahvi usne lažljive, a mili su Mu koji zbore istinu." (Izreke 12:22).

Put istine

Da bismo se naučili biti čvrsto i dosljedno istinoljubivi, potrebna nam je samodisciplina i hrabrost, i u našoj odluci moramo se osloniti na Božju pomoć.

Za tu pomoć moramo moliti. Kako je možemo dobiti? Božja Riječ nam kaže: "Budući da imamo uzvišena velikog sveće-

nika, Isusa, Sina Božjega, koji je prošao kroz nebesa, držimo se čvrsto vjere koju ispovijedamo! Nemamo, naime, nekog velikog svećenika koji ne bi mogao suosjećati s našim slabostima, nego jednoga koji je iskušan u svemu, kao i mi, samo što nije sagriješio. Dakle: pristupajmo s pouzdanjem k prijestolju milosti da primio milosrđe i nađemo milost za pravodobnu pomoć!" (Hebrejima 4:14-16)

Sve u životu kršćanina vezano je za istinu. Bog želi da se, kao Njegova djeca, predamo istini i odražavamo je u svemu što radimo. Bog nam stoga nalaže: "Ne svjedoči lažno na blišnjega svoga." (Izlazak 20:16).

Deseta zapovijed:

ISTINSKA PRAVED- NOST DOLAZI IZ SRCA

"Ne poželi kuće bližnjega svoga! Ne poželi žene bližnjega svoga; ni sluge njegova, ni sluškinje njegove, ni vola njegova, ni magarca njegova, niti išta što je bližnjega tvoga." (Izlazak 20:17).

Posljednja od Deset zapovijedi – protiv pohlepe – usmjerena je izravno na srce i um svakog ljudskog bića. Zabranom pohlepe ne definira se toliko što moramo činiti, koliko način na koji trebamo misliti. Ta zapovijed traži od nas da se preispitamo kako bismo saznali što je skriveno duboko u nama.

Sebičnost ljudske prirode

Prirodno smo skloni na prvom mjestu misliti na sebe. Puno su nam zanimljivije stvari koje možemo dobiti od onih koje možemo dati. To je bit onoga što Bog osuđuje u desetoj zapovijedi. On nam kaže da prestanemo misliti samo na sebe, da prestanemo tražiti samo ono što je u našem interesu. Pohlepa je sebičan način života, a sebičnost je sam korijen našeg prestupanja Božjih zakona.

"Svakoga napastuje njegova vlastita požuda», objašnjava apostol Jakov. "Ona ga izvlači i mami. Zatim požuda, pošto začne, rađa grijeh, a grijeh, kad je gotov,

rađa smrt." (Jakov 1:14-15) Jakov zapaža koliko opasne mogu biti naše nekontrolirane želje. "Odakle borbe i odakle svađe među vama? Zar ne odavde: od vaših požuda što se bore u vašim udovima? Želite, i nemate? Tada ubijate. Strastveno žudite, i ne možete postići? Tada se borite i ratujete. Nemate jer ne molite. Molite, ali ne dobivate, jer molite s grešnom nakanom: da to potrošite u svojim požudama." (Jakov 4:1-3).

Apostol Pavao živopisno i precizno opisuje svijet u kojem mi sada živimo. "Ali ovo znaj: u posljednje će doba nastati teška vremena, jer će ljudi biti samoživi, lakomi, umišljeni, oholi, psovači, nepokorni roditeljima, nezahvalni, bezvjer-

nici, bez ljubavi, nemirliivi, klevetnici, razuzdani, neotesani, neprijatelji dobra, izdajnici, naprasiti, bahati, ljubitelji požude mjesto ljubitelji Boga. Oni će sačuvati vanjski oblik pobožnosti iako su se odrekli njezine sile. I njih se kloni!" (2. Timoteju 3:1-5)

Oblik idolopoklonstva

Pohlepa nije samo društveno nepoželjna osobina. Kada stavimo našu pohlepu, požudu i sebe ispred Boga, pohlepa postaje idolopoklonstvo. Pavao nas upozorava: "Usmrtite, dakle, ono što je u vašem tijelu zemaljsko: bludnost, nečistoću, požudu, zle želje i lakomstvo – to je idolopoklonstvo – zbog kojih dolazi srdžba Bož-

ja." (Kološanima 3:5-6).

Isus je zapovjedio svojim učenicima: "Čuvajte se svake pohlepe, jer ni onome tko je u izobilju nije život osiguran njegovim imanjem." (Luka 12:15). Pavao nam stoga govori: "Ne činite ništa iz sebičnosti ili tašte slave, nego u poniznosti smatrajte jedan drugoga većim od sebe! Ne gledajte pojedini samo na svoju korist nego i na korist drugih!" (Filipljanima 2:3-4)

Božji put, put ljubavi, prakticiranje je te brige za druge. "Uistinu: 'Ne učini preljuba! Ne ubij! Ne ukradi! Ne poželi!' – i ako ima koja druga zapovijed – sadržana je u ovoj riječi: 'Ljubi bližnjega svojega kao samoga sebe!' Ljubav ne čini bližnjemu zla. Dakle: ljubav je ispunjeni Zakon." (Rimljanima 13:9-10).

Usmjeravanje naših želja

Svoje želje moramo okrenuti u pravom smjeru. Isusova uputa bila je: «Najprije tražite kraljevstvo Božje i Njegovu pravednost» (Matej 6:33). Također nam je rekao: "Sabirajte sebi blago na nebu, gdje ga ni moljac ni hrđa ne izgriza, gdje lopovi ne prokopavaju zidova i ne kradu! Jer gdje ti je blago, tu će ti biti i srce." (Matej 6:20-21)

Bog želi da naše želje budu motivirane našom brigom za druge. Naše služenje drugima može nam donijeti bogate nagrade, ali naše će želje moći biti pravilno usmjerene samo ako su naša srca usmjerena više na davanje nego na prima-

nje. Pohlepu mora zamijeniti služenje drugima i ljubav prema našim bližnjima.

Poslanica Hebrejima podsjeća nas: "Ne zaboravljajte dobro činiti i dijeliti svoja dobra s drugima, jer se takvim žrtvama ugađa Bogu." (Hebr. 13:16). Trebamo se ugledati na primjer apostola Pavla koji je rekao: "Srebra, zlata ni odijela nisam poželio ni od koga. Vi sami znate da su ove ruke providjele mojim i mojih sudrugova potrebama. U svemu sam vam dao primjer da se tako treba truditi i pri-tjecati u pomoć nemoćnima te se sjećati riječi Gospodina Isusa koje On sam reče: 'Blaženije je davati nego primati.'" (Djela 20:33-35)

DESET ZAPOVIJEDI U NOVOM ZAVJETU

Bilo bi dobro, zar ne, kada bismo mogli pitati Isusa Krista je li držanje Deset zapovijedi još uvijek nužno želimo li primiti vječni život?

No to i nije tako teško kako bi se na prvi pogled moglo učiniti. Takvo pitanje izravno je bilo upućeno Isusu i Biblija nam je sačuvala Njegov odgovor. "I gle, netko Mu pristupi i upita Ga: 'Učitelju dobri, koje mi je dobro činiti da imam život vječni?' A On odgovori: 'Zašto me nazivaš dobrim? Nitko nije dobar, samo jedan – Bog! Ali ako želiš ući u život, čuvaj zapovijedi.'" (Matej

19:16-17). To nije moglo biti rečeno jasnije. Isus je rekao da od svakoga koji želi primiti dar vječnoga života očekuje da drži Božje zapovijedi.

Taj čovjek upitao je potom Isusa na koje to točno zapovijedi misli. Je li govorio o Deset zapovijedi ili o mnogim biblijskim obvezama koje su naučavali vjerski vođe?

Isus nije dao povoda za sumnju. Kada je bio upitan koje su to zapovijedi, odgovorio je: "Ne ubij! – Ne čini preljuba! – Ne ukradi! – Ne svjedoči lažno! – Poštuj oca svoga i majku! I: Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga!" (Matej 19:18-19)

Isus je ukratko naveo pola od Deset zapovijedi. Potom je citirao drugi nalog, iz Levitskog Zako-

nika 19:18, koji sažima smisao Deset zapovijedi i potvrđuje pravovaljanost ostatka zakona. Očito je da je govorio o Božjem zakonu, a ne o zabranama koje su dodali neki od vjerskih vođa (Matej 15:1-3).

Mnogi su se ljudi susreli s učenjem da je Isus ukinuo starozavjetne zakone. Po tom pitanju Isus nam ponovno osobno daje odgovor: "Ne mislite da sam došao poništiti Zakon i Proroke; nisam došao poništiti već ispuniti. Jer zaista, kažem vam: dok ne prođu nebo i zemlja, neće nestati ni jedne jote ili točkice u zakonu, dok se sve ne ispuni. Ako netko poništi jednu od ovih najmanjih zapovijedi i tako naučava ljude, nazvat će se naj-

manjim u carstvu nebeskom; a tko ih izvršava i naučava, taj će se zvati veliki u carstvu nebeskom." (Matej 5:17-19).

Odluka je na nama

Svaki čovjek mora sam odlučiti hoće li biti poslušan živome Bogu koji nam je dao Deset zapovijedi. Njegova mjera mogu biti vodiči naših misli, kriteriji za naše ponašanje. Božje mogu oblikovati naše misli i naša srca. No možemo ih i zanemariti i izabrati drugi put.

Prilikom donošenja svoje odluke trebali bismo se sjetiti Isusovih riječi: "Ali ako želiš ući u život, čuvaj zapovijedi." (Matej 19:17). Bog nam savjetuje da dobro

razmislimo o svom izboru. "Gledaj! Danas preda te stavljam: život i sreću, smrt i nesreću. Ako poslušáš zapovijedi Jahve, Boga svoga, koje ti danas dajem – ako ih poslušáš ljubeći Jahvu, Boga svoga, hodeći Njegovim putovima, vršeći Njegove zapovijedi, Njegove zakone i Njegove uredbe, živjet ćeš, i razmnožit će te Jahve, Bog tvoj, i blagoslovit će te u zemlji u koju ulaziš da je zaposjedneš. Život, dakle, biraj, ljubeći Jahvu, Boga svoga, slušajući Njegov glas, prijanjajući uz Njega, da živiš ti i tvoje potomstvo." (Ponovljeni zakon 30:15-16, 19-20). 30:15-16, 19-20).
